

Palác Klobušických

Rovnako pozoruhodnou, avšak oveľa mladšou palácovou stavbou ako Rákociho palác je honosné sídlo barónov Klobušických, situované v južnej časti námestia na východnej strane Hlavnej ulice (dom č. 22).

Palác vznikol v polovici 18. storočia na piatich stredovekých parcelách na námestí a bývalej Maďarskej ulici, ktoré koncom predchádzajúceho storočia kúpil barón František Klobušický. Medzi prvých doposiaľ známych predstaviteľov šľachtickej rodiny Klobušickovcov v Prešove patrilo Ondrej Klobušický (? - 1655), ktorý tu v druhej štvrtine 17. storočia pôsobil ako hlavný hospodársky správca šarišských majetkov sedmohradského kniežaťa Juraja I. Rákociho (1593-1648). Svoj prešovský dom si ponechal i v čase, keď už pôsobil v Blatnom Potoku ako radca i miestodržiteľ všetkých rákociovských hornouhorských majetkov.

Podľa N. Urbanovej sa na zakúpených parcelách mali ešte okolo r. 1684 nachádzať dva majere a tri malé remeselnícke domy, ktoré boli do konca 17. storočia postupne prebudované. Výsledkom rozsiahlej prestavby bol reprezentačný dvojpodlažný palác v neskorobarokovom štýle (tzv. štýl Ľudovíta XVI.) so štvorkrídlovou dispozíciou a pravouhlým nádvorím v strede. Za hlavného iniciátora prestavby a výstavby paláca je možné s najväčšou pravdepodobnosťou označiť Františka Klobušického (? - 1717), bývalého kráľovského tabulárneho radcu, neskôr aj stúpenca generála Caraffu. F. Klobušický bol v r. 1701-1708 administrátorom úradu šarišského hlavného župana, r. 1704 sa zasa pridal k stavovskému protihabsburskému povstaniu Františka II. Rákociho. Po skončení povstania r. 1711 bol panovníkom omilostený a majetok mu bol ponechaný.

Palác Klobušických bol dokončený r. 1756. Cenné je predovšetkým poschodie uličného priečelia, bohato zdobené krásnymi štukovými výjavmi a ornamentami s erbom rodiny Klobušickovcov nad hlavným portálom. Na východnej strane priliehal k palácu rozsiahly park, siahajúci až ku hradbám. Ako samostatnú, vtedy módnou stavbu, doňho zasadili vežičku (letohrádok), pri stavbe ktorej sekundárne použili pôvodné gotické ostenia z františkánskeho kostola. Táto romantická stavba stojí dodnes a v súčasnosti dotvára scenériu evanjelickej farskej záhrady. Dobová podoba paláca Klobušickovcov a jeho komplexu je verne zachytená na vedute popredného geometra Gašpara Caspara, ktorá je v legende k vedute označená ako *Castrum Inclytæ Familiæ Klobusiczky*. Ako jeho súčasť je zakreslená záhrada Štefana Klobušického (*Hortus IH Com. Steph. Klobusiczky*), nachádzajúca sa medzi Ružovou ulicou a mestskými hradbami. Záhrada bola budovaná na spôsob francúzskeho parku.

Ešte pred prestavbou sa v zadnom trakte narodil Ladislav Berčeni, neskorší maršal Francúzska, legendárny francúzsky vojvodca 18. storočia. Nepochybne jednou z najvýznamnejších udalostí v histórii tohto šľachtického sídla bola návšteva cisára Jozefa II. v lete 1770, počas ktorej tu na audiencii prijal v Prešove usadených vrchných veliteľov poľských konfederátov - odporcov proruského panovníka Stanislava Augusta.

V 19. storočí patrilo palác viacerým novým majiteľom. Začiatkom 19. storočia sídlilo v budove prvé prešovské (nemecké) divadlo, založené prešovským lekárom dr. Samuelom Kriegerom. V priebehu 19. a 20. storočia slúžil palác na viaceré účely. Poskytnutý bol stálej vojenskej posádke v Prešove, takže v priestoroch paláca boli zriadené kasárne. Po ich zrušení bolo na

prízemí hlavného krídla zriadených niekoľko pracovísk súkromných podnikateľov, ako aj jedna z najstarších prešovských lekárni "Salvator". V budove bolo aj niekoľko tried katolíckeho gymnázia, za prvej Česko-Slovenskej republiky daňový úrad, a po vzniku Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (1959) aj jej Filozofická fakulta, ktorá tu sídlila do r. 1986. Po nej budova poskytovala priestory študentskému domovu a strednému odbornému učilištiu služieb. V súčasnosti tu sídli Krajský súd v Prešove.

Prebraté z knihy: Sprievodca po historickom Prešove

http://universum-eu.sk/knihy/062_2006-sprievodca.html

